

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
BANKA E SHQIPËRISË
DEPARTAMENTI I STABILITETIT FINANCIAR

Raport¹

mbi ecurinë e treguesve që monitoron Banka e Shqipërisë, në kuadër të procesit të deeuroizimit

Shkurt 2023

¹ Ky raport publikohet në zbatim të Memorandumit të Bashkëpunimit mes Ministrisë së Financave dhe Ekonomisë, Bankës së Shqipërisë dhe Autoritetit të Mbikëqyrjes Financiare, “Për zgjerimin e përdorimit të monedhës kombëtare në sistemin financiar dhe në ekonominë shqiptare”, nënshkruar më 18.4.2017 dhe publikuar në adresën e internetit:

https://www.bankofalbania.org/web/pub/memorandumi_gksf_9384_1.pdf

Përmbajtja

I. Hyrje.....	3
II. Përmbledhje.....	3
III. Ecuria e treguesve.....	5
IV. Konkluzion	12
Aneks I. Paketa e masave të Bankës së Shqipërisë në drejtim të deeuroizimit (Shkurt 2018), dhe treguesit e monitorimit	13
Aneks II. Veprime rregullative të mëparshme që ndikojnë në drejtim të deeuroizimit .	15

I. Hyrje

Në bazë të Memorandumit të Bashkëpunimit me Ministrinë e Financave dhe Ekonomisë, si dhe me Autoritetin e Mbikëqyrjes Financiare, nënshkruar në datën 18 prill 2017, Banka e Shqipërisë ka zbatuar një paketë masash për të nxitur përdorimin e monedhës vendase. Paketa e masave, e cila u miratua me vendim të Këshillit Mbikëqyrës të Bankës së Shqipërisë në shkurt 2018, përmban tre elemente kryesore: *i*) diferencimin e rezervës së detyrueshme për detyrimet në valutë dhe ato sipas afatit të maturimit në lek; *ii*) kërkesa më të larta për treguesit e likuiditetit në valutë; dhe *iii*) ndërgjegjësimin e huamarrësve për rrezikun që paraqet huamarrja në valutë. Vlerësimi i efikasitetit të masave realizohet nëpërmjet analizimit të disa treguesve të përzgjedhur për monitorimin e nivelit të euroizimit të sistemit financiar, duke krahasuar vlerat para dhe pas zbatimit të tyre. Më shumë detaje lidhur me masat dhe treguesit e përcaktuar për monitorimin e efektit të tyre jepen në Aneksin 1.

Në këtë kuadër, rezultatet e kësaj analize dhe vlerësimi mbi përshtatshmërinë e masave për arritjen e objektivave të përcaktuar në memorandumun e bashkëpunimit komunikohen çdo gjashtëmuor, përmes publikimit të këtij raporti.

Sic është theksuar edhe në Memorandum, synimi i masave të zbatuara nga Banka e Shqipërisë nuk është arritja e nivelit zero të përdorimit të monedhave të huaja, pasi niveli i hapjes së ekonomisë sonë me vendet partnere tregtare nënkupton praninë e rëndësishme të monedhave të huaja në sistemin tonë financiar. Objektivi është ulja e masës së përdorimit të monedhave të huaja deri në një nivel që konsiderohet i natyrshëm për një ekonomi të ngjashme me atë shqiptare.

II. Përmbledhje²

Gjatë gjysmës së dytë të vitit 2022 konstatohen dy ndryshime kryesore: rritja e mëtejshme e depozitave në valutë dhe rritja e depozitave në monedhën vendase me afat maturimi mbi një vit. Zgjerimi i depozitave në valutë pasqyron një zhvillim në kahun e kundërt me objektivat e masave për deeuroizimin, ndërsa rritja e depozitave në monedhën vendase me afat mbi një vit pasqyron një zhvillim pozitiv, pasi kështu bankat kanë burime më të qëndrueshme likuiditeti dhe ofrojnë më shumë alternativa për klientët që dëshirojnë të investojnë në terma afatgjatë në monedhën vendase. Referuar treguesve të tjerë, ndryshimet janë relativisht të vogla dhe vlerat e tyre kanë ruajtur nivele të përafërta me gjashtëmuorin e parë të vitit 2022. Treguesi “kredi në valutë ndaj totalit të kredive” vijon të qëndrojë midis niveleve 50% - 52%. Nga ana tjetër, pesha e kredive në valutë të ekspozuara ndaj kursit të këmbimit ndaj stokut të kredisë në valutë ka mbetur e pandryshuar. Që nga koha kur filluan të zbatoheshin masat për deeuroizimin, efektet kanë qenë të lehta dhe të shtrira në kohë. Për të përmirësuar efektshmërinë dhe realizimin e

² Treguesit e monitoruar në këtë raport paraqiten të zhveshur nga efekti tremujor i luhatjeve në kursin e këmbimit të monedhës kombëtare ndaj monedhave kryesore të huaja (euro dhe dollar amerikan). Për matjen e efektit të kursit në portofolin e kredive të secilës bankë është përdorur formula: $X_t - X_{t-1} - (X_t/K_t - X_{t-1}/K_{t-1}) * K_{t-1}$. Ku, X përfaqëson vlerën në monedhën vendase, K është kursi i këmbimit i shprehur në lekë për njësi të valutës, dhe t është periudha e shprehur në tremujorë.

objektivave afatgjatë, mund të konsiderohen masa plotësuese dhe një koordinim më i plotë ndërinstitucional.

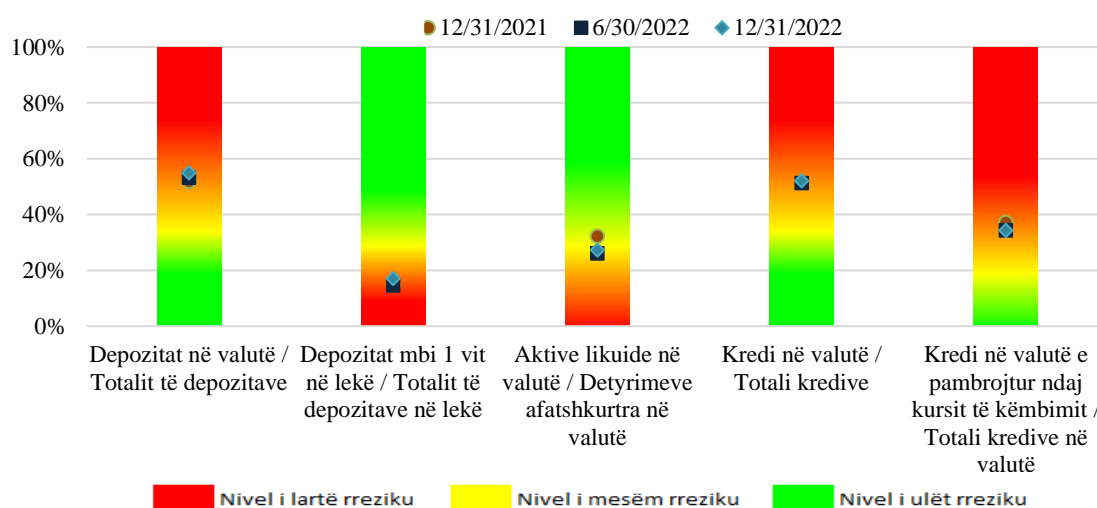
Krahasuar me gjashtëmujorin e kaluar, në fund të gjashtëmujorit të dytë 2022 janë vënë re këto ndryshime thelbësore:

Depozitat. Depozitat në valutë shënuan nivelin 55% të totalit të depozitave të klientëve, rreth 1.7 pikë përqindje (pp) më lart se fundi i gjashtëmujorit të kaluar dhe 3.2 pp më lart se një vit më parë. Depozitat me afat mbi një vit në monedhën vendase kanë shënuar rritje krahasuar me fundin e gjashtëmujorit të kaluar, duke arritur në 17.1% të totalit, nga 14.5% gjashtë muaj më parë dhe 14.8% një vit më parë;

Likuiditeti. Aktivitetet likuide në valutë ndaj pasiveve afatshkurtra në valutë shënuan nivelin 27.3%, me një rritje prej 1.3 pp krahasuar me fundin e gjashtëmujorit të kaluar dhe rënie prej 5 pp krahasuar me një vit më parë;

Kreditë. Kreditë në valutë arritën në 52% të tepicës së kredive, ose 0.8 pp më shumë sesa në fund të muajit qershor 2022 dhe 0.9 pp më shumë se një vit më parë. Kreditë e pambuluara ndaj rrezikut të kursit të këmbimit përbëjnë 34.3% të kredive në valutë, duke ruajtur nivelin e fundit të gjashtëmujorit të kaluar dhe duke rënë me 2.8 pp ndaj një viti më parë.

Grafik 1. Treguesit kryesorë për monitorimin e nivelit të përdorimit të valutës në sektorin bankar shqiptar

Burimi: Banka e Shqipërisë.

Shënim: Për secilin tregues, niveli i rrezikut është përcaktuar duke iu referuar një pragu krahasues. Për treguesit “depozita në valutë ndaj totalit të depozitave” dhe “kredi në valutë ndaj totalit të tepicës së kredisë”, pragu krahasues është niveli prej 30%, sipas gjykimit ekspert. Për vlera nën 30% të këtyre treguesve, niveli i rrezikut konsiderohet “i ulët” (ngjyra e gjelbër). Për treguesin “aktive likuide në valutë ndaj pasiveve afatshkurtra në valutë”, pragu krahasues llogaritet duke i shtuar një devijim standard të serisë kohore, kufirit rregullativ prej 20%. Për vlera më të ulëta se ky prag krahasues, treguesi sinjalizon “nivel të lartë” të rrezikut. Për treguesin e “depozitave me afat mbi një vit në lekë ndaj totalit të depozitave në lekë”, pragu krahasues është përcaktuar sipas gjykimit ekspert në nivelin 40%.

III. Ecuria e treguesve³

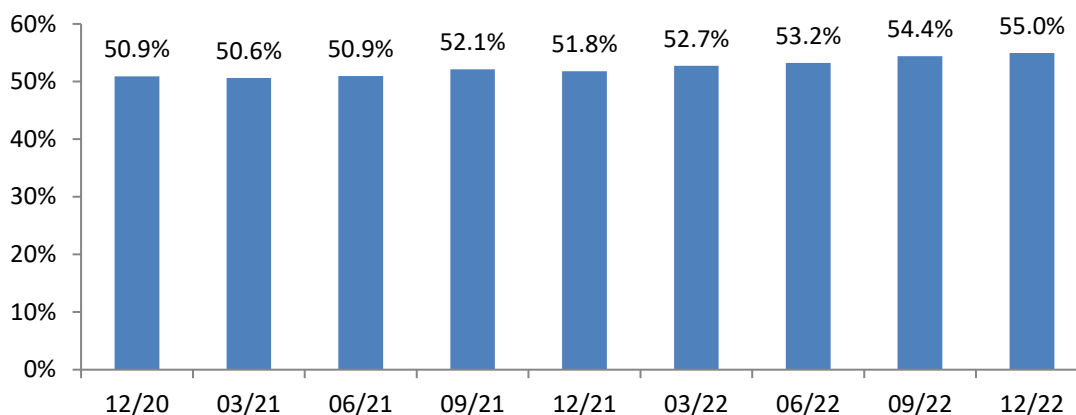
Në vijim paraqitet ecuria e treguesve të listuar në Aneksin 1 të këtij materiali. Treguesit janë të zhveshur nga efekti i kursit të këmbimit dhe synojnë matjen sa më të saktë të ndikimit të masave. Siç vërehet në grafikët në vijim, zbatimi i paketës së masave ka pasur efekt gradual mbi treguesit e analizuar dhe ka qenë më i dukshëm në disa prej tyre.

Ecuria e Depozitave

Në fund të gjashtëmujorit të dytë 2022, treguesi që mat *peshën e depozitave në valutë ndaj totalit të depozitave* shënoi nivelin 55%, ose 1.7 pp më shumë se fundi i gjashtëmujorit të kaluar dhe 3.2 pp më i lartë se një vit më parë.

Në këtë tregues, totali i depozitave (emëruesi) ka treguar rritje me 6.5% krahasuar me fundin e gjashtëmujorit të kaluar dhe 8.6% krahasuar me një vit më parë. Depozitat në valutë (numëruesi) u rritën me 10% krahasuar me gjashtëmujorin e kaluar dhe 15.2% krahasuar me një vit më parë.

Grafik 2. Raporti i depozitave në valutë ndaj totalit të depozitave, për sistemin bankar

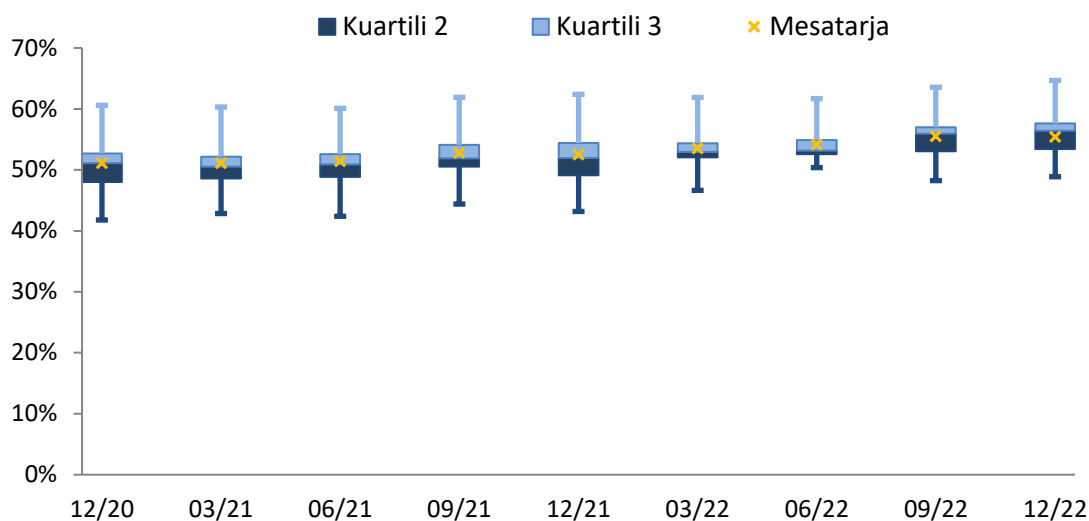
Burimi: Banka e Shqipërisë.

Shpërndarja e treguesit të mësipërm sipas bankave vijon të paraqitet relativisht simetrike, duke u luhatur në nivelet 49.2% deri në 62% (nëse nuk përfshihen vlerat ekstreme dhe të përkohshme të lidhura me procesin e konsolidimit të dy bankave). Rezulton se 9 nga 11 bankat që operojnë në sistemin bankar regjistrojnë një vlerë të këtij treguesi mbi 50%, vlera mbi këtë nivel është subjekt i normës së rezervës së detyrueshme prej 20%. Ecuria në rritje e normave të interesit të valutës në tregjet ndërkombëtare mund të përmirësojë marzhin e përdorimit të valutës nga bankat dhe të shoqërohet me zbutjen e kostove të mësipërme.

Gjatë periudhës, vlera mesatare e treguesit të peshës së depozitave në valutë ka pësuar rritje për pjesën më të madhe të bankave, por ka njohur ulje për 2 prej tyre. Në tërësi, shpërndarja e vlerave të treguesit për bankat jepet në Grafikon 3.

³ Në këtë analizë janë rishikuar vlerat e T3 dhe T4 2018, për të reflektuar ndryshimet strukturore në sistemin bankar. Efekti i tyre ka qenë minimal dhe nuk ka pasur ndikim në konkluzionet e analizës.

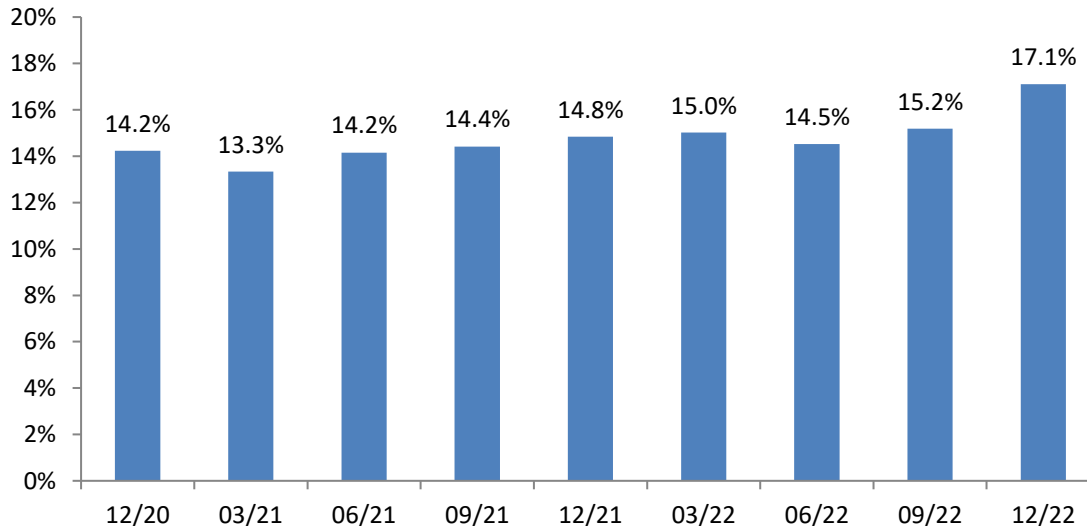
Grafik 3. Shpërndarja e treguesit të depozitave në valutë ndaj totalit të depozitave, për bankat e sistemit

Burimi: Banka e Shqipërisë.

Pesha e depozitave në lek me afat maturimi mbi një vit ndaj totalit të depozitave ka shënuar rritje në krahasim me gjashtëmujorin e kaluar duke arritur në nivelin 17.1%. Treguesi ka treguar rritje gjatë kësaj periudhe me 2.6 pp krahasuar me gjashtëmujorin e kaluar dhe me 2.3 pp krahasuar me një vit më parë.

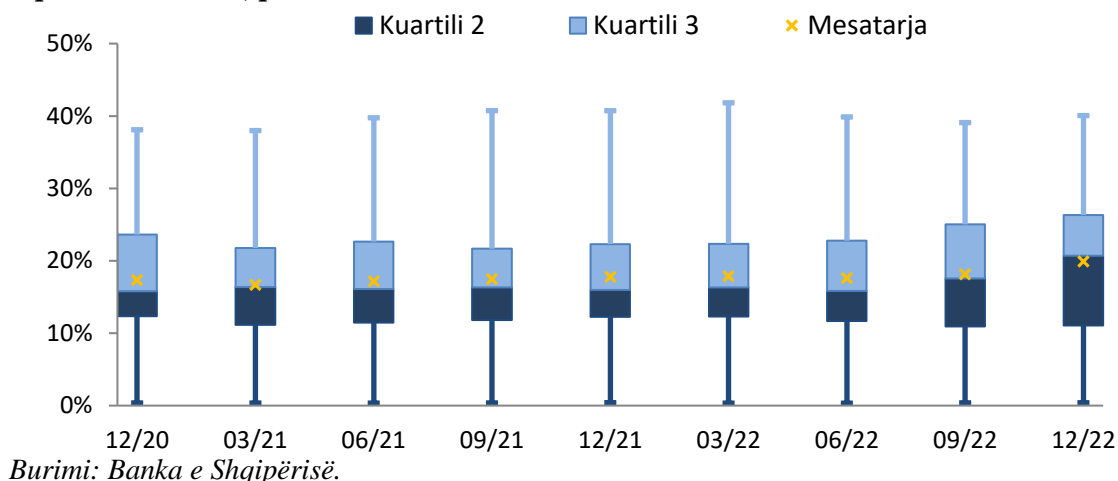
Grafik 4. Raporti i depozitave mbi një vit në lekë ndaj totalit të depozitave në lekë, për sistemin bankar

Burimi: Banka e Shqipërisë.

Shpërndarja e treguesit të mësipërm sipas bankave vijon të jetë e gjerë dhe reflektohet në vlerat e minimumit dhe maksimumit, të cilat luhaten nga 0.4% në 40.1%. Për 4 prej bankave, vlerat e treguesit kanë pësuar rënie dhe 6 banka kanë vlerën e raportit më të lartë se vlera mesatare e sektorit.

Grafik 5. Shpërndarja e raportit të depozitave mbi një vit në lekë ndaj totalit të depozitave në lekë, për bankat e sistemit

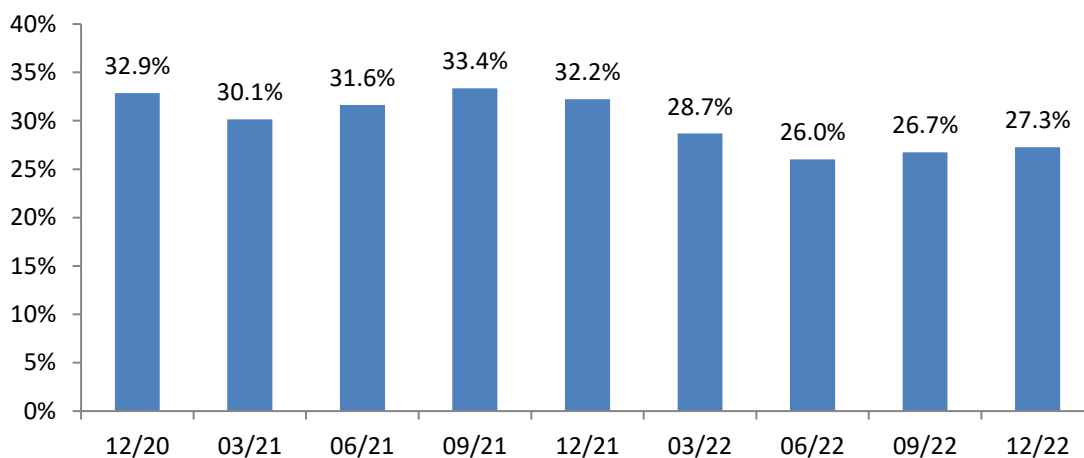

Ecuria e Aktiveve Likuide

Treguesi i likuiditetit “aktive likuide në valutë ndaj detyrimeve afatshkurtra në valutë” vijon të mbetet mbi nivelet minimale rregullative. Duke iu referuar këtij treguesi në nivel sektori, konstatohet se ai ka shfaqur një ecuri rritëse gjatë tre tremujorëve të fundit, duke shënuar nivelin 27.3% në fund të dhjetorit 2022. Treguesi është rritur me 1.3 pp krahasuar me gjashtëmujorin e kaluar dhe është reduktuar me 5 pp krahasuar me një vit më parë.

Aktivitet likuide në valutë (numëruesi) janë rritur me 9.9% krahasuar me fundin e gjashtëmujorit të kaluar dhe janë tkurrur me 7.3% krahasuar me një vit më parë. Sipas bankave, vlera më e lartë e rënies së aktiveve likuide në valutë, në krahasim me gjashtëmujorin e mëparshëm rezultoi 9.4%, ndërkohë që rritja më e madhe ka qenë 40%. Ecuria e detyrimeve afatshkurtra në valutë (emëruesi) ka shënuar rritje krahasuar me fundin e gjashtëmujorit të kaluar dhe një vit më parë, me përkatësisht 4.9% dhe 9.5%.

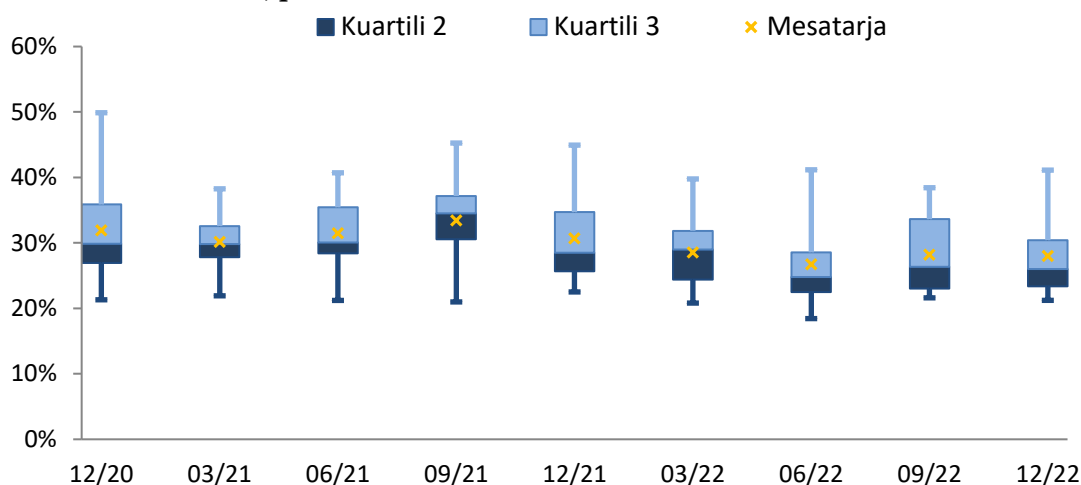
Grafik 6. Ecuria e treguesit të aktiveve likuide në valutë ndaj pasiveve afatshkurtra në valutë, për bankat e sektorit

Burimi: Banka e Shqipërisë.

Shpërndarja e vlerave të treguesit për valutën sipas bankave të sektorit (Grafiku 7) vijon të reflektojë një shpërndarje relativisht të gjerë.

Grafik 7. Shpërndarja e treguesit të aktiveve likuide në valutë ndaj pasiveve afatshkurtra në valutë, për bankat e sektorit

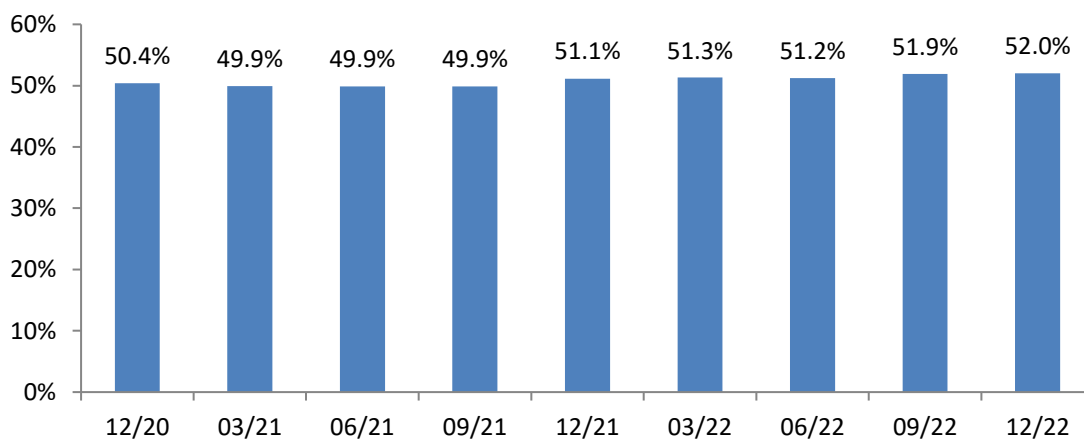

Burimi: Banka e Shqipërisë.

Ecuria e Kredisë

Gjatë gjashtëmuajorit të dytë të vitit 2022, portofoli i kredive u rrit me ritme më të ulëta në krahasim me gjysmën e parë të vitit. Gjatë periudhës, kreditë në valutë shënuan një rritje disi më të lartë sesa kreditë në lek. Pesha e kredive në valutë, megjithëse me një prirje të lehtë rritëse, paraqitet e qëndrueshme duke shënuar vlera midis 50% dhe 52%.

Grafik 8. Raporti i kredive në valutë ndaj totalit të kredive, për sektorin bankar

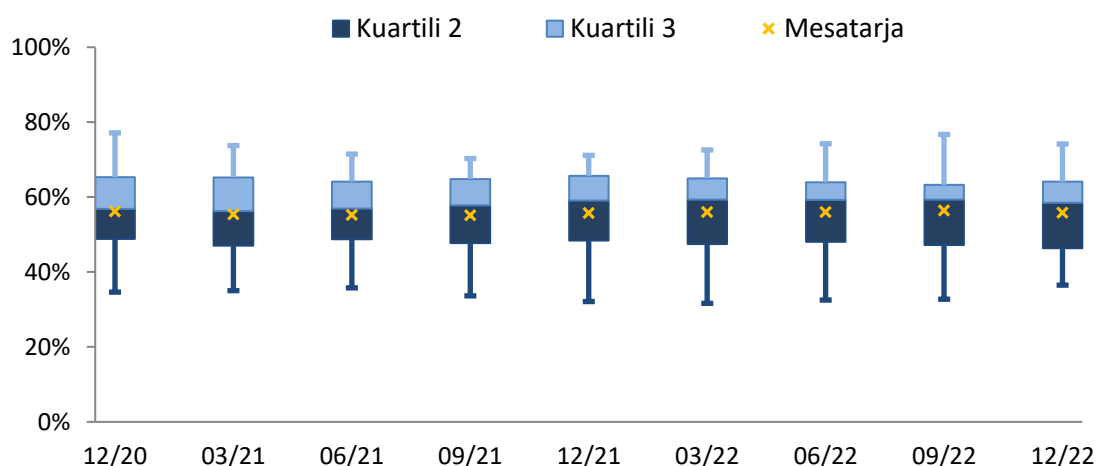

Burimi: Banka e Shqipërisë.

Grafiku 9 - i cili paraqet shpërndarjen e peshave të kredisë në valutë në raport me totalin e kredisë për bankat e sistemit - tregon një ngushtim të lehtë të diferencës midis nivelit maksimal me atë minimal. Treguesi i kredive në valutë në raport me totalin e kredive është rritur për pjesën më të madhe të bankave të sistemit, me përjashtim të tre prej tyre.

Krahasuar me pesë vite më parë, ky tregues është ulur për 9 nga 11 bankat e sistemit, por në përmasa të ndryshme.

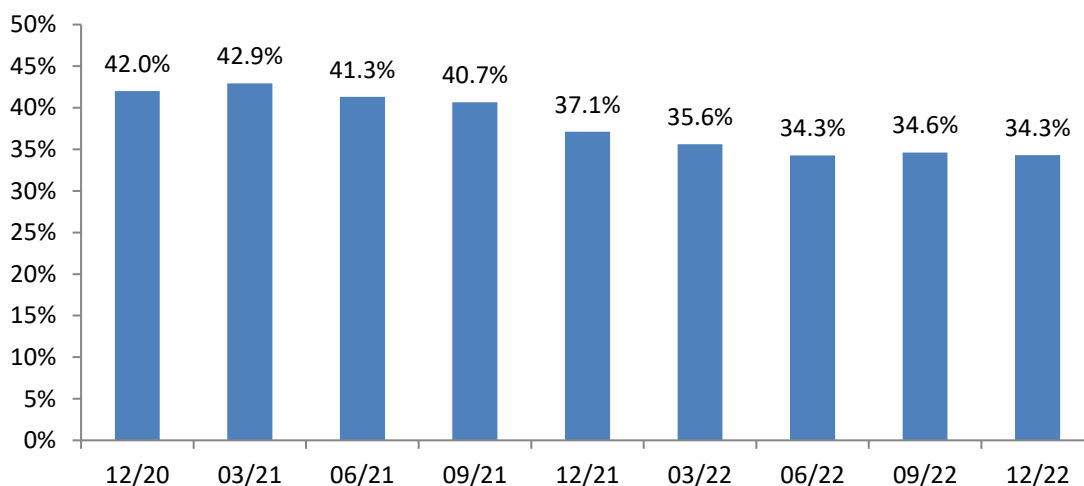
Grafik 9. Shpërndarja e raportit të kredive në valutë ndaj totalit të kredive, për bankat e sektorit

Burimi: Banka e Shqipërisë.

Pavarësisht rritjes së lehtë të kredive në valutë, teprica e kredive në valutë të pambrojtura nga kursi i këmbimit, ku mbizotërojnë ato në euro me mbi 90%, ka vijuar të ruajë peshë të përafërt me fundin e gjashtëmuorit të kaluar. Në fund të periudhës, këto kredi shënuan 34.3% të kredive në valutë ose 17.8% të totalit të kredisë. Në terma absolutë vërehet një rritje me 4.4% e kredive të pambrojtura ndaj kursit të këmbimit krahasuar me fundin e gjashtëmuorit të mëparshëm. Ky tregues mbart një rëndësi të veçantë pasi ndër kreditë në valutë, kreditë e ekspozuara ndaj rrezikut të kursit të këmbimit (domethënë, rastet kur të ardhurat e subjektit huamarrës janë në monedhë të ndryshme nga monedha e dhënies së kredisë) janë ato me profilin më të lartë të rrezikut.

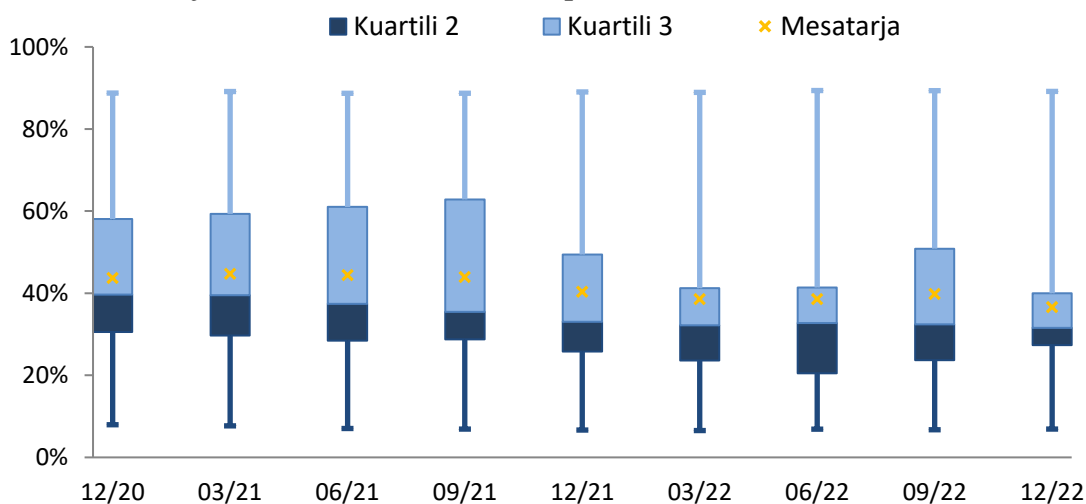
Grafik 10. Raporti i kredive në valutë të pambrojtura për rrezikun e kursit të këmbimit ndaj totalit të kredive në valutë, për sektorin bankar

Burimi: Banka e Shqipërisë.

Në rang bankash, treguesi paraqitet në përmirësim (rënie) për 5 nga 11 bankat e sistemit. Referuar Grafikut 11, konstatohet që pjesa më e madhe e bankave kanë një vlerë të treguesit nën mesataren e sektorit, dhe shpërndarja e gjerë e treguesit ndikohet nga përbërja e portofolit të një pakice bankash për të cilat ky tregues arrin në rreth 40%.

Grafik 11. Shpërndarja e peshës së kredive në valutë të pambrojtura nga rreziku i kursit të këmbimit ndaj totalit të kredive në valutë, për bankat e sistemit

Burimi: Banka e Shqipërisë.

Ecuria e Borxhit Publik

Transaksionet financiare të lidhura me huamarrjen e re në valutë, shlyerjen e detyrimeve të borxhit në valutë dhe përdorimin e të ardhurave valutore në ekonominë e vendit, të cilat shoqërohen me konvertim të valutës në monedhën vendase ose anasjelltas, ndikojnë në nivelin dhe ecurinë e përdorimit të valutës në vend. Për këtë arsye, ecuria e përbërjes së borxhit publik monitorohet si pjesë e kësaj analize.

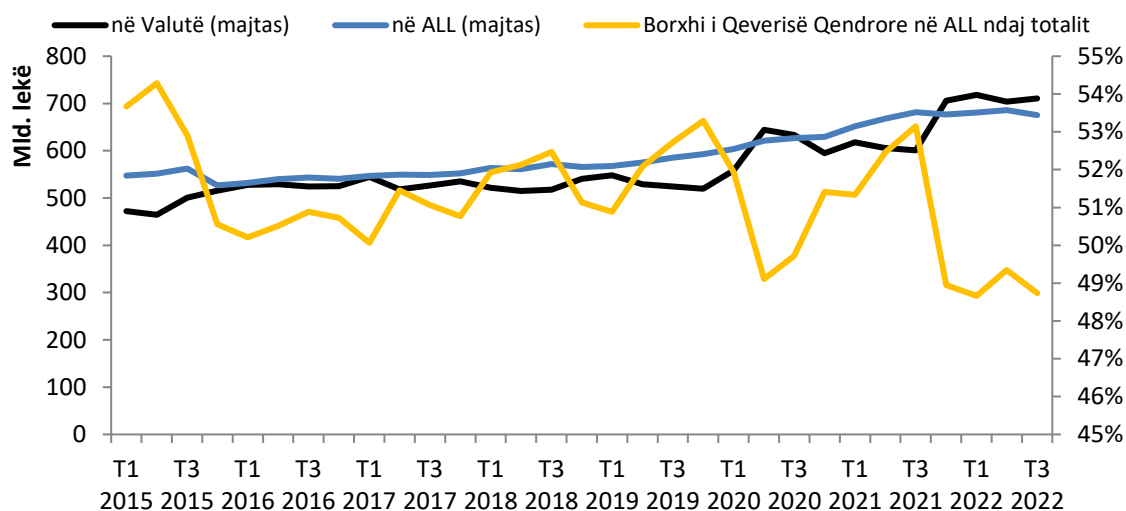
Në fund të shtatorit 2022⁴, vërehet:

- 1) rritje e peshës së letrave me vlerë të borxhit (titujve) me maturitet 12 muaj dhe rënie e peshës së letrave me vlerë të borxhit (titujve) me maturitet më të gjatë se 12 muaj (obligacione 2-vjeçare dhe 5-vjeçare);
- 2) një raport i pandryshuar i peshës së detyrimeve në valutë të qeverisë shqiptare krahasuar me fundin e marsit 2022.

Në fund të shtatorit 2022, borxhi publik në valutë zinte 51.3% të totalit të borxhit publik, duke qëndruar gati i pandryshuar krahasuar me gjashtë muajt paraardhës. Ai mbizotërohet nga borxhi në euro, i cili zë gati 71% të vlerës së borxhit në valutë.

⁴ Të dhënat më të fundit të publikuara nga Ministria e Financave dhe Ekonomisë deri në momentin e publikimit të këtij raporti i referohen fundit të muajit shtator 2022.

Grafik 12. Ecuria e borxhit publik në lekë dhe valutë (boshti majtas), si dhe pesha e borxhit publik në lekë ndaj totalit (boshti djathtas)

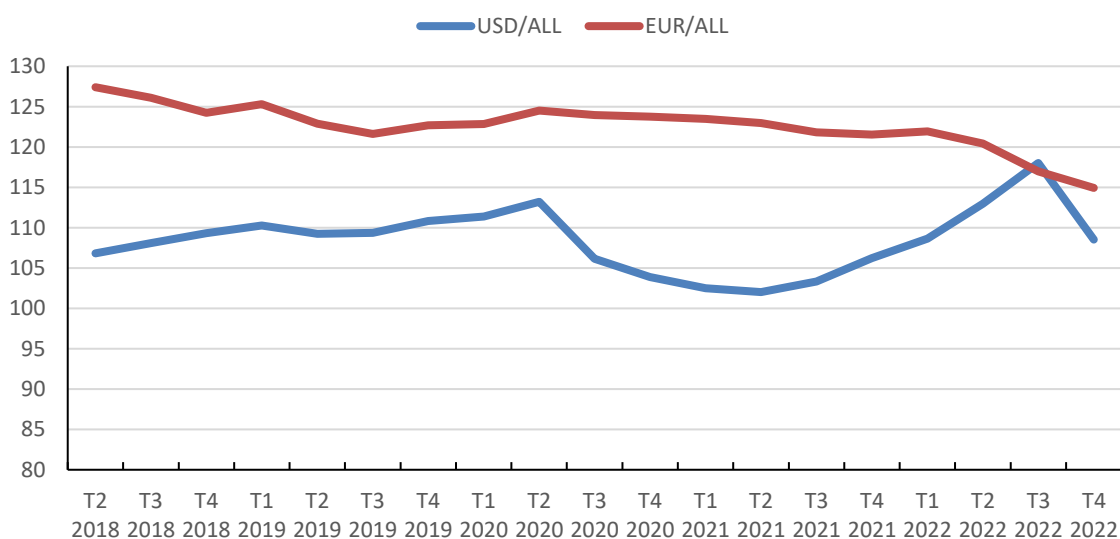
Burimi: Të dhënat janë marrë nga faqja e internetit e Ministrisë së Financave dhe Ekonomisë dhe janë përpunuar nga Banka e Shqipërisë.

Ecuria e Kursit të Këmbimit

Gjatë periudhës korrik - dhjetor 2022, luhatshmëria e monedhës vendase ka shënuar nivele të përafërta me periudhat e kaluara.

Kundrejt euros, leku është mbiçmuar lehtë në dy 3-mujorët e fundit, duke reflektuar nivelet e mira të flukseve hyrëse të valutës në ekonomi gjatë periudhës dhe ngadalësimin e blerjeve të energjisë në tremujorin e fundit të vitit.

Grafik 13. Ecuria e kursit të këmbimit të lekut ndaj dy valutave kryesore

Burimi: Banka e Shqipërisë.

Monedha vendase u nënçmua ndaj dollarit amerikan gjatë tremujorit të tretë dhe u forcua duke arritur në nivele të krahasueshme me ato të fillimit të vitit gjatë tremujorit të katërt. Kjo luhetje në kursin e këmbimit LEK/USD mund të jetë ndikuar kryesisht nga dy faktorë: a) rritja më e shpejtë (dhe në nivel më të lartë) e normës bazë të interesit nga Rezerva Federale e SHBA-së, në krahasim me rritjen e normës nga Banka Qendrore Evropiane, për shkak të rritjes së inflacionit; b) zhvillimeve më pozitive në ekonominë e Eurozonës gjatë periudhës, në krahasim me parashikimet që u bënë në pjesën e parë të vitit.

Në situata kur kursi i këmbimit është i qëndrueshëm dhe luhatshmëria e tij është e ulët, agjentët ekonomikë kanë tendencën të rrisin volumin dhe frekuencën e transaksioneve të tyre financiare në valutë. Kjo shoqërohet në përgjithësi me rritje të shkallës së përdorimit të valutës dhe ulje të vigjilencës ndaj rreziqeve që shoqërojnë ekspozimin e agjentëve ndaj saj. Si rezultat, lëvizjet e papritura në kursin e këmbimit mund të nxisin transaksione të sforcuara në tregje nga ana e agjentëve, të cilat mund të rrisin pasigurinë për zhvillimet e përgjithshme ekonomike. Ndaj është e rëndësishme që në situata të zhvillimeve normale, të tërhiqet vëmendja e agjentëve ekonomikë për nevojën e kontrollit mbi nivelin dhe pozicionin e tyre në valutë, duke theksuar që kursi i këmbimit të lekut është i lirë dhe lëvizjet e tij në të dy kahet janë të mundshme. Në nivel makro, fleksibiliteti i kursit të këmbimit është një mekanizëm i rëndësishëm mbrojtës për zbutjen e goditjeve makroekonomike.

IV. Konkluzion

Gjatë gjysmës së dytë të vitit 2022, treguesit e përzgjedhur për monitorimin e masave për deeuroizimin kanë dhënë sinjale të ndryshme. Disa prej tyre, si depozitat në lekë me afat mbi një vit dhe depozitat në valutë, kanë shënuar ndryshime domethënëse. Ndërkohë, pjesa tjetër e treguesve ka ruajtur të njëjtat nivele me gjashtëmujorin e kaluar. Nëse analizohet prirja pesëvjeçare e secilit tregues, vërehet një përmirësim më i qartë në drejtim të deeuroizimit. Megjithatë, ndryshimi paraqitet jo i mjaftueshëm dhe i shtrirë në kohë. Për të përmirësuar efektivitetin e masave dhe përshpejtuar arritjen e objektivave, mund të merren masa plotësuese dhe të forcohet koordinimi ndërinstytucional.

Aneks I. Paketa e masave të Bankës së Shqipërisë në drejtim të deeuroizimit (Shkurt 2018) dhe treguesit e monitorimit

Masa 1. Për të rritur peshën e monedhës vendase dhe njëkohësisht zgjerimin e maturitetit në strukturën e detyrimeve të sistemit bankar, **Banka e Shqipërisë vendosi të diferencojë normën e rezervës së detyrueshme⁵**, për kategoritë e përfshira në bazën e rezervës së detyruar, si vijon:

- 7.5% (nga 10% që ishte më parë) për detyrimet në lekë me afat maturimi jo më të gjatë se 12 muaj;
- 5% (nga 10% që ishte më parë) për detyrimet në lekë me afat fillestar më të gjatë se 12 muaj deri në 2 vjet;
- 12.5% (nga 10% që ishte më parë) për detyrimet në valutë, kur këto zënë nën 50% të totalit;
- 20% (nga 10% që ishte më parë) për pjesën e detyrimeve në valutë mbi 50% të totalit.

Monitorimi i efekteve të Masës 1 bëhet nëpërmjet treguesve në vijim:

- *raportit të depozitave në valutë, të zhveshur nga efektet e kursit të këmbimit ndaj totalit të depozitave;*
- *raportit të depozitave mbi një vit⁶ në lekë, ndaj totalit të depozitave në lekë;*
- *ecurisë së strukturës së borxhit publik.*

Masa 2. Për administrimin më të kujdesshëm të rrezikut të likuiditetit, **Banka e Shqipërisë vendosi të rrisë kërkesën minimale rregullative për aktivet likuide në valutë⁷** në nivelin 20% të detyrimeve afatshkurtra. Për aktivet likuide në lekë, raporti u ruajt në nivelin prej 15%.

Monitorimi i efekteve të Masës 2 do të bëhet nëpërmjet treguesit në vijim:

- *raporti i aktiveve likuide në valutë ndaj detyrimeve afatshkurtra në valutë, të zhveshura nga efekti i kursit të këmbimit.*

⁵ Vendim i Këshillit Mbikëqyrës të Bankës së Shqipërisë nr. 13, datë 7.2.2018, “Për miratimin e normës së rezervës së detyruar mbajtur në Bankën e Shqipërisë nga bankat”.

⁶ Ky tregues u konvertua për të shfaqur ecurinë e peshës së depozitave në lekë mbi një vit, si synim i drejtpërdrejtë i uljes së normës së rezervës së detyrueshme në lek.

⁷ Vendim i Këshillit Mbikëqyrës të Bankës së Shqipërisë nr. 14, datë 7.2.2018, “Për një ndryshim në rregulloren për administrimin e rrezikut të likuiditetit”.

Masa 3. Për rritjen e **ndërgjegjësimit të huamarrësve në lidhje me rrezikun e kursit të këmbimit**, Banka e Shqipërisë u ka kërkuar bankave⁸ që:

- në rastet kur klienti aplikon për kredi në monedhë të ndryshme nga monedha në të cilën ka të ardhurat, bankat t'i propozojnë huamarrësit një kredi alternative në të njëjtën monedhë me të ardhurat e tij, si dhe ta pajisin atë me një shembull konkret se si ndryshon kësti i kredisë në rast nënçmimi të lekut dhe/ose rritjeje të normës së interesit (me vlera të përcaktuara);
- të përfshijnë në kontratat e reja të kredisë në valutë (apo ato që ristrukturohen rishtas), opsionin për përdorimin e mekanizmave që zbusin rrezikun e tregut për kredimarrësin, në rastin kur plotësohen kushtet e dakorduara nga banka dhe huamarrësi.

Monitorimi i efektit të Masës 3 bëhet nëpërmjet treguesve në vijim:

- *kredia në valutë ndaj totalit të portofolit, zhveshur nga efekti i kursit të këmbimit;*
- *kredia në valutë e pambrojtur nga kursi i këmbimit, ndaj totalit të kredive në valutë, zhveshur nga efekti i kursit të këmbimit;*
- *rezultatet e vrojtimit të nivelit të përdorimit të euros në vendet e Evropës Qendrore e Juglindore (EQJL) që përgatitet një herë në vit nga Banka Qendrore e Austrisë (përfshihet vetëm në raportin e publikuar në verë).*

⁸ Vendim i Këshillit Mbikëqyrës të Bankës së Shqipërisë nr. 15, datë 7.2.2018, “Për disa ndryshime në rregulloren mbi transparencën për produktet dhe shërbimet bankare e financiare”.

Aneks II. Veprime rregullative të mëparshme që ndikojnë në drejtim të deeuroizimit

Nr.	Masa	Data e adoptimit/e zbatimit	Përshkrim
1.	Kufizimi i huave në valutë të pambrojtura nga rreziku i kursit të këmbimit	Vendimi i Këshillit Mbikëqyrës nr. 62, datë 14.9.2011, “Për administrimin e rrezikut të kredisë nga bankat dhe degët e bankave të huaja”, neni 15	Huatë në valutë, të dhëna për huamarrësit e pambrojtur nga rreziku i kursit të këmbimit (pra, ku të ardhurat e huamarrësit janë në lekë), nuk duhet të kapërcejnë nivelin 400% të vlerës së kapitalit rregullator të bankës. Çdo vlerë mbi këtë nivel, zbritet nga vlera e kapitalit rregullator.
2.	Kërkesa minimale për aktive likuide në valutë	Vendimet e Këshillit Mbikëqyrës nr. 75, datë 26.10.2011, dhe nr. 28, datë 27.3.2013	Vendosja e një kërkesë minimale për vlerën e raportit të aktiveve likuide ndaj detyrimeve afatshkurtra, në nivelin 15%, e zbatueshme veçmas për lekun dhe për valutat kryesore (euro, dollar amerikan), dhe në total në nivelin 20%.
3.	Kërkesa më e lartë për kapital, lidhur me huatë në valutë të pambrojtura nga rreziku i kursit të këmbimit	Vendimi i Këshillit Mbikëqyrës nr. 48, datë 31.7.2013, “Për raportin e mjaftueshmërisë së kapitalit”	Huatë në valutë ndaj huamarrësve të pambrojtur nga rreziku i kursit të këmbimit, ponderohen me koeficient më të lartë rreziku (150%), për qëllime të llogaritjes së treguesit të mjaftueshmërisë së kapitalit të bankës.